

Päästökaupan hiilivuotoa torjuvien toimien vaikutukset

Käytettävissä olevan määrärahan yläraja: 100 000 €
Aikajänne: 12/2017–5/2019

Tietotarpeen tausta ja tarvekuvaus perusteluineen:

Päästökauppa on keskeinen väline EU:n 2030 ilmastotavoitteen ja Pariisin sopimuksen sitoumusten saavuttamiseksi. Suomi on tukenut direktiivineuvotteluissa päästökauppajärjestelmän ja sen ohjausvaikutuksen vahvistamista mutta samalla korostanut sitä, että energiaintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukyky on kyettävä turvaamaan. Päästökauppadirektiivin uudistamista neljännelle kaudelle (2021–2030) koskevat direktiivineuvottelut saataneen päätökseen loppuvuodesta 2017.

Direktiivi tulee sisältämään useissa keskeisissä kysymyksissä toimivallan siirtoa komissiolle. Suomen energiaintensiivisen vientiteollisuuden päästöoikeuksien ilmaisjakoon vaikuttavat etenkin toimeenpanosäädökset niin hiilivuotoluettelon kuin tuotekohtaisten tai toissijaisten vertailuarvojen määrittämisestä. Hiilivuotoluettelon laadintaa ja kriteereitä muutetaan direktiiviuudistuksessa merkittävästi aikaisemmasta, ja lopulliset päätökset hiilivuotoluettelosta tehdään vasta komitologiamenettelyssä. Komission odotetaan lähiaikoina julkaisevan kommentteille hiilivuotoluetteloa koskevan vaikutusarvion, jossa käsitellään eri metodologisia valintoja.

Toimialan tai alatoimialan ilmaisjaon suuruus riippuu jatkossa merkittävästi siitä, sijoittuuko se hiilivuotoluettelon vai ei. Hiilivuotoluettelon kuuluvat toimialat tai alatoimialat voivat saada maksuttomia päästöoikeuksia 100 % ilmaisjakosääntöjen mukaisesta määrästä. Hiilivuotoluettelon ulkopuolelle jäävät toimialat tai alatoimialat puolestaan saavat 30 % tai jopa vähemmän ilmaisjakosääntöjen mukaisesta määrästä. Tuotekohtaiset tai toissijaiset vertailuarvot vaikuttavat ratkaisevasti ilmaisjaon määrän laskemiseen.

Hankkeessa haetaan vastauksia eri hiilivuotoluettelon vaihtoehtoilla suomalaisen energiaintensiivisen vientiteollisuuden ilmaisiin päästöoikeuksiin ja uusien sääntöjen vaikutukseen teollisuuden kilpailukykyyn. Nämä tiedot eivät ole suoraan laskettavissa kaavoista, vaan vaativat perehtymistä tuotantoon, tuotteisiin ja laskentamenetelmiin. Hankkeessa selvitetään myös muita hiilivuodon torjuntaan liittyviä tekijöitä.

Vaikka toimeenpanosäädökset perustuvat päästökauppadirektiivin säännöksiin, jättää niiden viimeistely vielä mahdollisuuden tehdä teknisellä tasolla ilmaisjakoon vaikuttavia päätöksiä. Suomen energiaintensiivisen vientiteollisuuden kilpailukykyyn kannalta olisi keskeistä selvittää, miten esillä olevat vaihtoehdot vaikuttaisivat toiminnanharjoittajien ilmaisjakoon ja kilpailukykyyn.

Direktiivimuutoksen hyväksymisen jälkeen vuosina 2018–2019 valmistellaan useilla delegoiduilla ja täytäntöönpanoasetuksilla direktiivin yksityiskohtaisempaa toimeenpanoa. On tärkeää, että tällöin Suomen edustajilla on käytettävissä riittävät tausta-analyysit ja tiedot, jotta pystytään vahvoilla, faktoihin perustuvilla argumenteilla vaikuttamaan komissioon ja myös muihin jäsenmaihiin tarpeen mukaan. Tiedontarvetta tullaan tarkentamaan kun direktiivistä on lopullisesti sovittu ja toimeenpanosäädöksistä on saatu riittävästi tietoa.

Tutkimuskysymyksiä ovat erityisesti:

- Miten hiilivuotoluettelolle pääsyn kriteerit vaikuttavat suomalaisen teollisuuden ilmaisjakoon ja siten kilpailukykyyn, ja missä tapauksissa Suomen tai toimialojen voi olla perusteltua hakea toimialakohtaista pääsyä hiilivuotoluettelolle

- Miten tuotekohtaisten ja toissijaisten vertailuarvojen ehdotettava päivitys vaikuttaa suomalaisen teollisuuden ilmaisjakoon ja siten kilpailukykyyn
- Miten ehdotettavat ilmaisjakosäännöt vaikuttavat kaukolämmön ja CHP-sähkön kilpailukykyyn
- Miten päästökauppaa koskevat valtioneuvoston suuntaviivat vaikuttavat suomalaisteollisuuden kilpailukykyyn
- Kuinka suurina ovat päästökauppauudistuksen keskeiset vaikutukset Suomelle ilmaisjaon ja muiden hiilivuotoa torjuvien toimien osalta (arvioituna kokonaisuutena kun toimeenpanosäädösten sisällöstä on riittävästi tietoa)

Tutkimussuunnitelmaa ja –kysymyksiä tulee tarvittaessa ajantasaistaa kun direktiivineuvottelut ovat päättyneet ja toimeenpanosäädöksistä on saatu riittävästi tietoa.

Yhteydet hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan, valtioneuvoston strategioihin ja muuhun selvitys- ja tutkimustoimintaan:

Hallitusohjelmassa todetaan, että teollisuuden kansainvälinen kilpailukyky ja hiilivuodon torjunta ovat ilmastopolitiikan keskeisiä lähtökohtia. Lisäksi todetaan, että teollisuuden kustannuksia ei vaalikauden aikana lisätä hallituksen toimesta.

["Päästökauppadirektiivin uudistamisen vaikutukset Suomen energiasektoriin ja teollisuuteen"](#),
Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 56/2017

Tietotuotannon pääasialliset muodot ja raportointi:

Vaikutusarviointi, toimintavaihtoehtojen vertailua.